

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . 13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta . . . . . 6 „ 60 „ 3-30
četrť leta . . . . . 3 „ 40 „ 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vsa leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Zopet s cepcem po dr. Tumi!

Čitateljem je gotovo še v spominu znameniti občni zbor „Goriške lj. posojilnice“ 16. aprila 1899., ko sta uprizorila dr. Gregorčič in njegova desna roka prof. Berbuč prvo očitno gonjo proti — dr. Tumi. Prof. Berbuč je bil spustil takrat dolgo govoranco, v kateri je poveljeval v devalo nebo napredek posojilnice pod dr. Tumi in njegove velike zmožnosti za gospodarsko organizacijo; toda le v veliki skrbi za Tumovo zdravje ga je hotel poslati v pokoj. — Kako pošteno pa je takrat postopala naša stranka, je pokazala volitev. Docim sta imela Gregorčič in Berbuč svojo posebno listo, je naša stranka izvolila v ravnateljstvo vse poznejše zgaovce: Franko, Kos, Ferfila, v nadzorstvo pa Berbuča in Andreja Pavlico, dasi bi bila lahko izvolila vse može popolnoma po svoji volji. To je pač dokaz, kako lojalno se je držal dr. Tuma tedanjih dogovorov; nič ni storil na svojo pest.... In to je bil greh, ki se je le prekmalu kaznoval! Ako bi bil dr. T. storil tako, kakor ga zdaj slikajo, bi mu bilo prihranjeno marsikako bridko presenečenje.

V „Soči“ št. 71. in 72. t. l. je bil priobčen članek „Klerikalni razdor na gospodarskem polju“, v katerem smo dokazali z akti in neoporečnimi dejstvi, kako pošteno je mislil dr. T. z našo gospodarsko organizacijo; kakó se je samega sebe poniževal in ponujal spravljivo desnico, da bi le ne došlo do razpora tudi na gospodarskem polju. Kdor je prečital te naše dokaze, mora biti uverjen, kako predrzne, da ne rečemo nesramne so iz trte izvite trditve klerikalne kliše o dr. Tumi, katere je nakopila „Gorica“ v posebnem članku, naslovljenem „Goriska posojilnica in dr. Tuma“. — Na „Sočine“ dokaze niso vedeli odgovora! Toda prinesli so članek povsem po vzoru Gregorčičevih časnikarskih lovčikov, namreč: Ko nasprotniku ne veš kaj odgovoriti, pusti tak odgovor, udari ga pa brezobzirno na drug način, da odvrne pozornost čitatelja od istega predmeta na ta napad....

Za tuje grehe.

V zbirki „Iz mažarskega raja“.

Češki spisal Jan Janča.

Poslovenil Podravski.

Dalje!

II.

Mlin „pri Kalinu“, kakor so imenovali že od davna mlin na dolnjem koncu vasi, je bil najboljši v vsej okolici. Ko je bil prodan, je krožila po vasi govorica, da je bil mlinar Nejedlý pripravljen poprejšnega lastnika na nič kaj pošten način ob mlin. Lotila sta se bajé skupaj raznih podjetij; dobiček je potegnili Nejedlý, na Novaka — takó se je imenoval poprejšnji lastnik — pa je prišla le zguba. Toda ko je nastala leto potem občinska volitev, so pozabili v vasi na to govorico kot na prazno obrekovanje, in Nejedlý, najpremožnejši mož v okolici, je bil voljen v staršinstvo in potem še za župana. Drugače tudi po stari šegi ni moglo biti. Najbogatejši je župan, ker kdor ima denar, ima bajé tudi razum.

Nejedlý je bil človek strog in brezobziren, kakor doma v rodbini, takó tudi v občinskih poslih. Ko bi ne bil imel denarja, ne bi bil imel prijateljev, ker pa si je znal pridobiti denar, si je nabral tudi prijateljev. Od onega časa,

„Gorica“ pripoveduje, da „Goriska lj. posojilnica“ je imela do 100.000 gld. posojil in 5000 rezervnega zaklada še predno sta prišla poleg dr. Tuma in Gabršček. — Ali za to se danes ne gre. Tudi bi se dalo mnogo govoriti o tem, komu in v kakošni meri gredo zasluge za ta početek. Dr. Gregorčič je pač dobil za svoje dovolj skromno delovanje od l. 1882. do 1889. največje priznanje, katero more narod komu dati. In tisto njegovo delovanje ni bilo kdo ve kako veliko. Od leta 1889. naprej pa je n. pr. Gabršček storil za povzdigo Slovenstva na Goriškem neizmerno več nego Gregorčič v poprejšnjih 7 letih; zato tudi Italijani niso se nobenega Slovenca tako sovražili in preganjali, kakor naš njega. A kakošno plačilo dobiva zdaj za vse svoje 10-letno delo? — Od tiste dobe je bil Gabršček vedno eden najagilnejših delavcev v posojilnici; posojila so poskočila od 100 tisoč na 700.000 gld., rezervni fond od 5000 na 30.000, ob njegovem sodelovanju smo videli ves velikanski napredek zavoda, ko se prof. Berbuč in Gregorčič ni najmanje nista brigala zanj. Plačilo je dobil letos — z najpogostejšim obrekovanjem, da mora iskati zadostženja potom javne obravnave pred potniki....

Še hujše se godi dr. Tumi! Koderkoli je mož služboval na sodnih, povsod je zapustil za seboj najboljše spomine v vsakem oziru. Enako v Gorici! Ljudstvo se danes ne more pozabiti sednega pristava dr. Tume!

V Gorici je bil takoj vkljen v težki voz narodnega delovanja. Tako tudi v — posojilnici, katere sta se n. pr. Gregorčič in Berbuč ogibala kakor peklenšček križa.

Dr. Tuma je le prekmalu spoznal, da je za goriške Slovence naravnost sramotno, ker imamo edino ta denarni zavod — in še ta tako neizrečno reven. Ni bilo človeka, ki bi imel toliko znanja in moči, da bi odpravil oni stari slendrijan, ki je zadušil že v kalu vsak napredek. On se je posvetil posojilnici z vso dušo in jo je hotel postaviti na moderno podlago. Koliko je bilo tu dela, koliko truda! Pa tudi razne zamere in zamerice starokopitnežev so bile neizogibne! To se umeje! Ali dr. T. je premagal vse

ko je prišel v vas ter videl, koliko veljavo ima tu Kohn, koliko vaščanov drži v svojih krempljih, je rad zahajal v njegovo družbo. Takrat je vladala v občini židovska stranka in krščanska je bila še preslaba, da bi mogla pri volitvah izpodmakniti sedeže stranki židovski.

Rodbina: žena in jedina hči Zofija, nista doživeli pri njem mnogo veselja, zato tudi ni bilo med njimi prave ljubezni in pristrčnosti, katera nareja rodbino srečno.

Žena je bila pravo nasprotje svojemu možu. Bila je previdna in občutljiva; ona je tudi vodila vso odgojo svoje ječre hčerke. In lahko je bila tudi ponosna na svojo hčerko, katera je imela takó plemenito dušo, kakor je bila zala v obraz.

Zofija je bila mila, duhapolna in izobražena deklica. Te izobrazbe, s kakoršno se je mogla ponášati, bi nihče v njej ne bil iskal pri razmerah, kakoršne navadno vladajo v rodbinah. Večini deklet, zlasti premožnejših, je dovolj, če si znajo splesti lase in oblačiti se po novi modi ter uzadovoljiti svojega snubača z brezčutnim breknjem na glascviri.

Kar je najbolj zaljšalo Zofijo, je bila njena skromnost. Bila je hči bogatega mlinarja; od svojega šestnajstega leta je imela obilno snubačev iz najboljših in jako premožnih meščanskih rodbin — toda ona je ostala vedno priprosto dekle vaškega mlinarja, ki se ni sramovalo svojih družic iz kmečkih rodbin, kakor druge. Bila jim je pri-

ovire in — danes je „Goriska lj. posojilnica“ najljepši zavod, na kateri smo lahko ponosni.

Ni naša naloga, da bi naštevati tu zasluge dr. Tume! Kdor pogleda v številke o razvoju od l. 1895. dalje, kdor si ogleda društveni urad, ki je popolnoma otrese vse nesrečne starokopitnosti izza Gregorčič-Berbučeve dobe, ta se uveri: kako velikansko reformatorično delo je izvršil dr. Tuma s svojim zares velikim finančnim znanjem in svojo — energijo.

Res je, da so ga pri tem delu pisano gledali in ovirali razni „narodni trojci“, ki nič ne razumejo, pa hočejo vsejedno prodajati svojo — „duševno revščino“. (Saj smo n. pr. že povedali, kako smešno se je upiral prosluli dr. Kos — eskomptovani menic!) Da je prišel reformatoriški duh dr. Tume v navskrižje s takimi „coklami“ na itak dovolj trnjevi poti napredka — to se samo po sebi umeje! In duševna omejenost takih „cokel“ je tudi vzrok prej omenjenemu napadu v „Gorici“, ki je pa le pogreša „rihta“ že poprej v raznih varijacijah nakupičenih imperitenc, katerim edini namen je: mazati pošteno ime tega prepočitvalnega narodovega delavca! Tak prepuzorni namen se kaže v „Gorici“ ves čas njenega grešnega življenja.

Dasi smo podobne insolence že večkrat nepobitno zavrnil ter „Gorici“ zamasili lažnjiva usta, da ni vedela odgovora, vendar se povrnemo prihodnjic na rečni članek, da zapečatimo take vrste polemiko.

Moderna ljubezen do bližnjega.

Iz spisa: „Otázka socijalní“. Napisal F. G. Masaryk.

Psihologi in etiki imajo še dosli deia, predno bodo mogli podati analizo prave ljubezni, istinito moderne ljubezni.

Ta ljubezen mora biti energična. „Miščasto kristijanstvo“, kakor pravijo Amerikanci.

Istinita ljubezen je trajna, stalna in ima dober spomin. Ni ji zadosi, čutiti bedo se le tedaj, kadar pride k meri revež in me iz

jateljica, svetovala in pomagala jim je, kadar je katere potrebovala njene pomoči.

„Zlato srce ima“, so govorili o njej, in to zlato srce je ostalo hladno na vse nagovarjanje malomestnih gospodičev, čijih jedina zasluga je, da imajo bogate očete. Oni s svojo praznoto se morejo sicer prikupiti ljudem, ki ne poznajo višjih težej, toda grozno so zoperni vsakomur, kdor le količjak čuti in misli. Oni so se pulili za Zofijino roko, katera je sovražila malomestni napuh in praznoto duha. Svojo roko bi bila nemara rajše dala siu najemnika, ki se zna pošteno preživiti, ki razume svoje delo pri gospodarstvu, nego tem gospodičem, ki poznajo k večjemu neprebavne sale, pa dobro jesti in piti, kar si z ničemur niso prislužili. Sploh so se ji zdeli podobni lenim trotom, katere preganjajo iz panjev delavne čebule.

Zofija je hrepnela po nečem višjem, nepoznanem: v svojem srcu je čutila nekako praznoto, koprnela po ljubezni, katera bi jo neizrekljivo osrečila, a te ljubezni ni našla in ni mogla najti pri teh, ki so se pulili za njeno naklonjenost. Mlada njena prijateljica, Zuzka, se je možila. Šla ji je za družico, in Zuzka ji je še pred zajutrekom pripovedovala o mlademu možu, slikarju, ki je bil daleč, daleč, ki je poznal svet, ki ima obilno skušenj in je bajé tudi učen! Hropenela je, srečati se z njim, in ko se je srečala ter pripenjala mu kličo, se je tresla na vsem telesu, ne sluté zakaj. Nekaka elast se je vlila v njeno

Uredništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravnništvo.

Ogledi in poslanice se računijo po pet-črtah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnina in oglase je plačati loco Gorici.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovensko knjižnico“, katera izhaja mesečno v snopiščih obezkih 5 do 6 pol ter stane vsa leto 1 gld. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računijo po 20 kr. pet-črtica.

komodnosti vzbudi; danes znači ljubezen, ne mirovati zaradi fiziške in npravne bede, danes znači ljubezen, delati vedno in z odprtimi očmi proti ti bedi, pa tudi tedaj, ko je ne vidimo. Dobrodelnost iz dolgega časa ni ljubezen. Danes se že nahajajo ljudje, ki delajo socijalno karijero — to so akrobati dobrodelnosti, kakor jih nekje imenuje Gri-gorovič.

Ljubezen ni slepa. Hočemo ljubezen brez mistike in fetišizma. Ljubezen ne zahteva nikakega mučenictva, tudi žrtv nikah ne. Dokler bodo mučeniki, bodo tudi mučitelji — nikar se ne pusti mučiti in nikar se no žrtvuj za nič in za nikogar! Danes isteejo dekadenti slast tudi v strasti in bolesi. Ne — ljubezen je vzajemnost — vzajemnost pa noče žrtve.

Že Havlicek je rekel: „Včasih so umirali možaki za domovino, za blagor svojega naroda: mi pa hočemo iz istega vzroka živeti in delovati“. Tako se moderno čuti in lju!

Tako je čutil tudi Dostojevski: Aleša je časti vredni mladenec, isče resnico in jo hoče realizovati s celo dušo, hoče izvršiti veliko delo kar najprej, takoj bi zato dal tudi svoje življenje. „Četudi, na nesrečo, ne razumejo ti mladitci, da je žrtvovati življenje skoro v mnogih takih slučajih najlažja od vseh žrtv, žrtvovati pa na pr. pet šest let za težko, naporno delo za študiranje, pa bodi le v svrhu, da bi v sebi desetkrat razmnožil sile za službo ti — isti resnici, temu istemu činu, ki mu je pri sreč in kateri misli izvršiti — taka žrtve pa je za premnoge takoj preveč, nad njihove moči....“

Ruskin je pisal: „Največja modrost ni v zatajevanju samega sebe, temveč v tem, naučiti se: nahajati največje veselje v zelo majhnih stvarih.“

Amerikanec Howell pa je dejal (citiram za nalašč bolj praktiskega kot pa filozofskega človeka): „Poskusimo biti zmožni za male žrtve, katere moramo izvrševati drug za drugega; jih je ravno dovolj. Marsikatera žena, ki bi bila pripravljena za svojega moža umreti, ga baš onesrečuje, ker za njega ne živi. Ne zasmehujte malih stvari!“

sreč, pa zopet bôl, in sama ni vedela, čemu se ji svet zdi danes krasnejši nego drugokrat, čemu bi se najraje razjokala, ali rajše še umrla. In pa on je plesal z njo, stisnil jo k svojemu srcu. Spoznala je, da se je vnela v njej ljubezen k doslej nepoznanemu tujemu možu. Prestrašila se je svoje ljubezni in najraje bi se mu bila izpulila iz naročja, a moč ji je manjkalo; nekaki čar jo je privezal k njemu, katerega — takó sovražil, da je prišel sem in kate-rega — ima vendar takó rada. Nemara bi ji srce počilo, ko bi jo zapustil, ko bi je ne imel takó rad, kakor ona njega.

In on jo je imel rad. Ni vedela, kakó so se ji prikradle v oči solze — saj je bila takó srečna, kakor še nikdar...

Med tem, ko se je pripetil pri Kohnu neprijeten dogodek z Martinom, je bil Karol v mlinu. Zofija ga je povabila, in on je šel tje. Tudi se mu ni bilo treba ravnati po velikomestnih stisnjenih običajih, in želó je bil tega vesel. Zofijina mati ga je spoštljivo pozdravila ter mu donášala, kar je mogla, da bi pogostila gosta. Kaj pa je potreboval Karol? Njemu je zadoščeval pogled v sanjave očmi, ki so se mu takó globoko vtisnile v srce. V njih je videl svoj raj, svoj blagor, vso svojo srečno bodočnost. Čutil se je sam, kakó se je dal očarati od vaškega dekleta, ko je ostalo njegovo srce neobčutno za vse strele, ki so se sipale nanj iz očij krasnih Parižank. Te strele so se odbijale od njegovega srca, tukaj pa, komaj je zagle-dal to čudno dete vaškega zatišja, je bil precej globoko ranjen.

Pa — dovolj citatov! Baš nekaj podobnega sem čital v ravnokar izišli Maeterlinkovi knjigi „La sagesse et la destinee“ — Taka ali pa vsaj ti podobna je moderna ljubezen.

Ta ljubezen je delo, je delavnost, je energija. Delo pa ni aristokratski sport, ki si išče za sovražnike le bogataše in mogotnike; delo, istinito delo, niči te premnoge male neprijatelje, te brezpomembne in vsakdanje, te mikrobe zla, fiziške in нравne bede!

Ljubezen se zlemu postavlja nasproti vedno in pa dosledno in to že v zarodkih; ljubezen brani in zabranjuje, ljubezen se v najskrajnejšem slučaju ne straši niti orožja. Toda le brani se in zabranjuje, nasilja pa nasproti neprijatelju ne porabi. Ljubezen se ne vzhemirja.

Ljubezen v obče ne pouziva sile.

Etika in naboženstvo ljubezni nista nedeljni in praznični, temveč vsakdanji, to je za vse dni.

Seveda ne potrebujemo npravnosti in naboženstva in abstracto, v sistemih in knjigah, temveč v življenju, v gospodarstvu in politiki. Etika ni za p'salno mizo, naboženstvo ne za cerkev. Vse ravnanje in misljenje podlega normam etike. Ravnanje in misljenje vseh in jednako.

Demokratizem ni le politiski sistem, temveč tudi npravni in predvsem npravni.

Ta demokratiška etika ima svoj jasni in določeni socijalni in politiski ideal, za kateri deluje ne le v parlamentu (ta politika je dosedaj le praznina, sportovna in aristokratska), temveč povsod, v vsem in z vsem! Ta etika se ne zanaša na razmere in institucije, kajti ve, da so razmere in institucije na koncu konca le ljudje.

Ta etika se ne boji inicijative. Danes bolj nego poprej potrebujemo ljudi, kateri se ne boje na sebe vzeli odgovornosti, — tu je potreba modrega in mirnega uvaževanja.

Ta demokratiška etika dela ni hedonistiška. Ne veruje, da bi bila naloga človeka, in to razumnega, iskati in nahajati vedno in rafinirano novo in nove razkosnosti.

Moderna etika ni materijalistična. Socijalna vzajemnost bi imela malo dela, če bi bilo vse življenje v dovršenem mosku. Moderna etika veruje v napredek, veruje, da postanejo vsled socijalne vzajemnosti vedno močnejše in močnejše individualnosti. Ali le: individualnosti, nikakor pa ne egoisti, sebičnejši. Preložil A. K.—n.

DOPISI.

V Gorici, 11. julija. (Tutti frutti). — V „Norici“ od 7. t. m. čitam znamenito izjavo, namreč, da dr. Gregorčič ni imel zaupne osebe, ki bi mogla prevzeti vodstvo „G. lj. p.“ namesto dr. Tume. In vendar

Ni mogel niti verjeti, da bi se mogla imeti rada pri prvem srečanju, a vendar — bila je to resnica, čista resnica, on ljubi njo in ona ljubi njega.

Bila sta srečna in takó zamišljena v to srečo, da jima niti na misel ni prišlo, skrbeti za bližnjo prihodnost. Mati je privoščila srečo svoji ljubljanki. Zofija ji sicer tajnosti svoje ni zaupala, toda kaj uide materinemu očesu? Dete skriva ljubezen v svojem srcu kot najsvetejšo tajnost, toda mati spozna na prvi pogled, da se je dogodila v njem sprememba, da to spremembo skrbno taj, a pri vsi svoji skrbi se vendar le izda. Materino srce je dobro; ono strepeča včasih za ljubljeno dete, toda boji se, da bi ga mogli učiniti nesrečnega na zmiraj, ko bi mu zabranili ljubezen. Ljubezen si ne dá zapovedovati — to vé razumna mati in trpi rajše sama, nego bi učinila nesrečnega svojega otroka.

„Nemara ju ne bo oviral“, — se je tolažila gospá Nejeda pri spominu na to, kaj poreče mož, ko izve za Zofijino ljubezen. „Slikar je izobražen mož“, — se je tolažila dalje — „in dasi je samó slikar, saj bo zadoščevala Zofijina dota, da se primerno preživita, bodisi tudi v velikem mestu. Toda, kaj poreče mož?“ — Osupnila je znovič, in srce se ji je stiskalo. — „Slavohlepen je; nemara mu bo ugajalo, da si želi njegovo hčer takó izobražen človek, takó izkušen“, dejalo ji je nekaj. Toda kmalu se odzove tudi drugi glas: „Za denar bi prodal dušo. Ves je navezan na mamon... Glava bi se ji bila skoro razletela, ko je pomislila, kake nasledke more imeti hčerina ljubezen. A vendar jo je opravičevala, vendar bala se le z jedno besedico dvomljivosti, vzdramiti njeno mlado dušo iz blaženega snu.“

je hotel dobiti ta zavod v svoje kremplje! Znamenita izpoved!

Opajski Kos je zopet zapel v „Norici“ svojo pesem, ki pa ni marčna, marveč prava pravcata pesem, — pasjih dnij. Ponuja namreč 1000 svetlih kronic listemu, ki mu... „dokaze sodnijskim potom, da je o Velikonoči pobiral po Opatjemselu jajca in jih prodajal. Ni nespameten ta opajski „črni kos“! On dobro ve, da mu nihče ne more dokazati sodnijskim potom, da je pobiral jajca in kupčeval z njimi tako, kakor je poročal „Sočan“ dopisnik, kajti sodnija bi se lepo zahvalila za takega cepca, ki bi jo nadlegoval, in to celo ob sodnih potitnicah, s take vrste opravili, ki bi bila nekaj povsem novega v avstrijski sodni praksi. Častiti Kos je torej zapel svojo pesem o 1000 kronicah, katerih mu nihče ne more vzeti! Kdor zna, pa zna!

Ker smo že pri kosih, povem naj še, kako poje neki drugi kos „vizo“ o „konsumnih društvih“. Neki gospod ga je pobaral, kako da misli o takih društvih. V tem hipu se je zamislil kos, čez hribe in doline so zletele njegove misli ter se ustavile na njegovem domu nekje v gorenjskem pogorju, kjer je več malih sel, torej dobro slovensko: v selcih. Tam imajo „konsumno društvo“, za katero se naš goriski kos kaj zanima. Potrebo takega društva pa je razlagal tako-le: Lejte, tam je trgovec, hlapec je bil, prihranil si je denar, pričel trgovino, in danes je bogat mož. Kaj proti takemu naj se ne ustanovi konsumno društvo? Gospod je poslušal začuden tako kosovo pesem ter rekel: Moj Bog, to vendar ne more biti vzrok, da so napravili „konsumno društvo“? Ka pa, ali je kaj goljufal ali kaj? Kos je zapel: Tisto se ravno ne more reči, ali, ali... z župnikom si nista dobra! A hã, gospod je vedel, pri čem da je. Torej, ako ni kaki trgovec dober z župnikom, to se pravi: ako ne pleše po njegovem taktu, pa mu je treba postaviti pred nosom „konsumno društvo“! — Marsikatero neumnost je že zapel ta goriski kos v Gorici, ali kaj tako abotnega, kakor v tem slučaju, pa še nisem slišal!

„O, lá — pejmno naprej!“

Kdo pozna razliko med „Sočanom“ in „Goričanom“? Nekdo mi je pravil to-le: Poznam v Gorici dva obrtnika. Jeden je „Sočan“, drugi „Goričan“. Ta dva moža sta imela opravka na davkarji. „Sočanu“ so poslali slovenski pisano listino, pri imenu pa so izpustili „pipo“, ker na naši davkarji se tudi boje „pip“ kakor hudič križa. „Sočan“ je šel v urad, pokazal listino ter vprašal, če njega kličejo z njo. Rekli so mu: dà, on pa je odgovoril, da klicani ni on, ker se ne piše tako. Prosil je za pero ter napravil, kjer je tikalo, močno „pipo“ rekoč: Tako se jaz pišem, ta sem jaz! Uradnik se je nasmehnil, odslej pa mu pošiljajo vse v redu. Tako „Sočan“!

Prisel je „Goričan“. „Buon giorno signor!“ ter plačal v laskem jeziku na lasko listino proti laskemu potrditju s svojim slovenskim denarjem. Ko mu je nekdo očital, zakaj da ne zahteva listino v slovenskem jeziku, je odvrnil: Já, se ne maram pričakati z gospodi; bi se mi smejali! Tako delajo „en detail“ „Goričani“, npr.lovega voditelja dr. Gregorčiča pa smo „deli v deželnem zboru, kako je „en gros“ zapostavljal slovensčino ter govoril celo laški! Odtod izvira, da Lah so zadovoljni z „Goričani“, ker niso nevarni njihovega primatu, odtod umevno klicanje v „Gorici“ po „nekdanjih dobrih časih“, ko sta živela složno Lah in Slovenec, to se pravi: po tistih časih, ko se je klanjal Slovenec brezpogojno Lahu, se mu odkrival ponizno ter mu vedno prvi voščil: buon giorno! Poznate zdaj razliko?

Mali Klavžarek postaja velik po svoji fantaziji. Ni posebnó dolgo temu, ko se je tolažil z izrekom, da je celo grof Coronini njegov „socius dolorum“, — v 54. števil. „Norice“ pa je dejal o sebi, da...: „najslabši sad ni oni, katerega se lotijo — ose“. Mali Cahej bi moral pač vedeti, da ta primera silno šepa, ker je daleč od takega sadu, katerega se lotevajo ose. Kdo je — sad, in kdo so — ose? Jaz bi utegnil zapeti Caheju drugačno razlago take pesmi!

Ljubljanski nemškutar Jeuschegg se poiagoma že pretvarja v — Jevška, odkar je dobil pri goriski „Centrifugi“ tako lepo plačo 100 gld. na mesec, kakoršne se ni nadejal, in je vprašanje, če jo zasluži in mu bodo mogli plačevati. Zahaja namreč za v „Narodno kavarano“. Le to ga „slabo pripo-roča“, da ga videvajo v — liberalni družbi.

Is ajdovekega okraja, dne 10. jul. 1900. Že parkrat je bilo čuti pritožbe radi ceste od Stanjela proti Rihemberku. Dopisnik v „Gorici“ pa je gledal samo na eno stran, zato moram prizadeti kroge opomniti tudi na ono cesto, katera pelje proti Ajdovščini. Ta cesta je zadnja leta tako zanemarjena od cestnega odbora, da se jo ogiblje, kdor se le more. Zdi se mi, da jo je pustil slavní cestni odbor čisto iz mislij.

Da bi pa ne bilo treba ne cestnemu odboru in ne cestarju skrbeti za dve cesti, kateri obe peljeju v bransko dolino, bi nasvetoval jaz sledeče: Ker sti obe cesti prav slabo izpeljani in jih ni mogoče popraviti brez ogromnih stroškov, — ker bi se morali obe vse po drugem načrtu izdelati in se bi se strmina malo znižala — bi bilo po mojem mnenju veliko boljše, da bi se napravila za obe cesti samo ena, in sicer tako:

Cesta po branski dolini je zagotovljena, in je upanje, da se kmalu dovrši; naj bi se iz Rihemberka slo pri novi cesti do Podlase, tam je dober kamnit most, čez tega bi se slo, in od tam bi se pravilno izdelala cesta do Kobjdila. Kobjdil je veliko nižje kot Stanjel, in bo tam postaja, ako se kedaj zgradi železnica. Imela bi ta cesta veliko prednosti: a) vzdrževalo bi se samo eno cesto mesto dve; — b) bi vzdrževanje veliko manj stalo, ker so tla veliko boljše, od Rihemberka gori je hrib strm in tla peščena tako, da se cesta večkrat zasuje ali pa se podzidje podere, tu ni tako strmo in tla so bolj ugodna za cesto; — c) nova cesta bi slo veliko boljše po zatišju. Pred malo leti je prevrnila burja kočijo in konje čez cesto, na novi bi tega ne bilo; — d) bilo bi vstrezeno občinam: Ajdovščina, Lokavec, Skrilje, Sv. Križ, Šmarje in Gabrje. — e) stalo bi gradnje nove manj kot pravilno popravljanje obeh starih. Ta je moja misel, kdor misli, da ni to prav, naj se oglasi in naj nasvetuje boljše.

Domače in razne novice.

Osebné vesti. — Predsedništvo primorskega finančnega ravnateljstva je imenovalo: davčnega kontrolorja: izjiza Nardinija davkarjem v IX. plačilnem razredu; davčna oficijala Rajmunda Godeasa in Kandida pl. Zucca kontrolorjema; kontrolorja Josipa Zaccario davčnim oficijalom; časnega davčnega oficijala Josipa Sčligoja davčnim kontrolorjem; pristave Hugona Biasiolija, Henrika Rosenkranza in Oktavijana Marizzo davčnimi oficijali v X. razredu, poslednjega časno; davčnega vezbenika Josipa Bresausig-a, časnega davčnega pristava Josipa Polija in davč. vezbenika Viljela Fragiaca, Liberrata Stuo in Friderika Poniza pristavom v XI. razredu, poslednjega časno, in kancelistom v XI. razredu podčastnika mornarice Rudolfa Cavinija. Izmed 13 oseb samo en Slovenec!

Postnim oficijalom so imenovani postni asistenti Henrik Cink, Virgil Fornasaro, Alojz Matejčič in Bronislav Dusenber v Trstu, Friderik Trigari v Pljuju, Alojz Potokar, Ivan Zadnik in Peter Gilly v Ljubljani, Gvidon Pattay v Pazinu, Adolf Kreisel v Kopru, dalje Dragotin Kainz za Ljubljano in Andrej Sumi za St. Peter.

Smrtna kosa. — V Gorici je umrla kneginja Ottingen pl. Wallenstein, rojena komtesa Larisch. V Gorici je bivala okoli 20 let. Pokojnica je bila znana po svoji dobrotljivosti. Učakala je visoko starost 83 let ter umrla v svoji vili na Solkanski cesti.

Terorizem na vsej érti. — „Gorica“ je že večkrat na brezobrazen način napadla g. Gorupa in njegova podjetja, dasi se prav njena stranka obrača do njega za razno pomoč. „Sol. Domu“ je pokrovitelj in vsako leto daje za božičnico 100 gld. — Ker pa klerikalci menijo, da bi jim moral podpirati tudi njihov potni voz, ga pikajo posredno in neposredno, včasih na prav prostaki način, in to s prozornim namenom, da bi on terorizoval gotove osebe, ki so klerikalcem trn v peti. Ako so pa tako brezobzirni celo nasproti takemu možu, kako moremo pričakovati obzirnosti do drugih? Zato pa imamo na Goriskem tako ostuden boj!

Dež in toča. — Dež in toča v nedeljo sta poleg zadnjč omenjenih krajev zadela tudi sempasko polje, ter napravila mnogo škodo v Sempasu, v Ozeljanu in tudi v Šmihelu.

Pregledovanje bohinske železnice na érti od Podbrda do Gorice. — Že sredi meseca junija smo poročali, da se bo vsrilo pregledovanje értne na bohinski železnici od Podbrda do Gorice v drugi polovici tekočega meseca. Sedaj so že določili čas, v katerem se izvrši pregledovanje, to je dne 24. in 25., 26. se pa sklene zapisnik v Gorici. Komisija, katero bo vodil c. kr. namestništveni svetnik Fabiani, se snide v Gorici dne 22.; od tu se odpelje prihodnji dan do Tolmina, in dne 24. do Podbrda, kjer prične pregledovanje, in sicer se isti dan do sv. Lucije, nastopni dan pa do Gorice. Ko sklenejo zapisnik, bo še skupno posvetovanje o celi érti od Jesenic do Gorice.

Opozarjamo vse prizadete občinske zastope, da komisiji naznanijo svoje želje po morebitnih spremembah proge, glede napisov itd. V vsakem oziru v pogovoru s komisijo pa se mora povdarjati, ako nanese za to prilika, da železnica bo tekla po slovenskih tleh, da torej tudi pride naš jezik pri njej do tiste veljave, katera mu tice.

Umrljivost v Gorici. — V prvi polovici t. l. je umrlo v Gorici ljudij 408, 204 moški, 204 ženske (mrtvorojene so ušeli tudi med te). Infekcijskih boleznij je bilo 91 z 11 slučaji smrti. 30 trupel so prenesli iz Gorice drugam, kamor so želeli dotični tuji.

Prehod, takozvani „Passaggio Edling“, je zaprt odslej za vozove, od 15. t. m. dalje pa je prehod zaprt tudi za pešce, in to radi priprav, katere delajo za razstavo.

Strela. — Z Lokve nam poročajo, da v nedeljo v jutro okoli 3. ure je tresčilo v hlev Mihaela Svetine. Strela je ubila 3 krave in 1 telico. Kmeti, ki je bil baš pri kravah, je le malce omamila. Živina je zavarovana.

All pojdejo naši vojaki na Kitajsko ali ne? — Uradno je bilo te dni razglašeno, da Avstro-Ogerska ne misli poslati vojskav na Kitajsko, ali na to se je oglašil „Budapester Tagblatt“, o katerem se sodi, da ima zveze z vojaškimi krogi, češ, da je resnica, da vlada namerava poslati vojake na Kitajsko, ter da ni umestno nikako prikrivanje; bolj bi bilo po njegovem mnenju, poskusiti, da pridobé narodi simpatije za tako ekspedicijo! Pozitivno se torej ne more reči, da pošlje Avstro-Ogerska vojake na Kitajsko, pa tudi se ne more reči, da jih ne pošlje. Torej se vendar lahko zgodi, če odločijo res 2 bataljona 97. in 87. pešpolka za to pot, da bodo zopet sinovi najbolj zatiranega naroda v državi, to je slovenskega, predstavljali državo daleč od doma, se tudi morda bojevali za njo v varstvo peščice avstrijskih podanikov na Kitajskem, ki je mogoče celo že znatno znižana, ali je sploh kmalu ne bo več, ker Kitajci ne priznajo Evropejcem, kakor govoré poročila!

Po svoji nenavadni obleki sta vzbujali pozornost zadnje dni v Gorici dve mladi, čedni tujki, ki sta prebivali v St. Petru pri Gorici. Na nju je bilo pozorno tudi redarstvo, katero ju je prijelo na kolodvoru, ko sta se pričakali preglasno, bas, ko sta se hoteli odpeljati. Te dve tujki sta Mar. Konhauser z Dunaja, stara 24 let, ter Leop. Viskočil, stara 22 let, iz Leskovic. Dlje časa sta bili kot modela pri znanem slikarju Dieffenbachu, potem pa sta šli na potovanje po Italiji ter se ustavili v Gorici. Za daljše potovanje jima je dal denar Mat. Čermel v St. Petru. Denar je prišla Viskočilova, druga pa je hotela polovico zase, to je 15 K, drugi česar sta pršli do prepira. Na to so ju zaprli, da se informujejo podrobneje o njih.

Pod voz je prišel. — V ponedeljek je peljal Ivan Juren iz Renč na vozu premog. V bližini Bukovice ga sreča voz s senom. Bodisi ker je on slabo zavl z vozom ali pa drugi, je prišel Juren v tako ožino med voza, da je padel, in sicer pod voz s senom, kateri mu je strl desno nogo.

Po slavnosti v Sovodnjah. — V nedeljo so odkrili v Sovodnjah v spomin 400-letnice, odkar pripada naša dežela Avstriji, spomenik, kateri je bil že natančno opisan v našem listu v dopisu iz Sovodenj. Vsa slavnost je bila slična drugim takim, katere prirejajo veterani.

Poročila o tej slavnosti smo citali tudi v več listih, ali karkoli si vzel v roke, ali „Triester Zeitung“ ali „Wiener Abendpost“ ali „N. Fr. Pr.“ ali pa „Eco“, povsodi je bil popis tak, da nisi mogel presoditi, da odkritje spomenika se je vsrilo na slovenskih tleh, da Slovenci so priredili slavnost, marveč citatelj, ki ni tu doma ali ki v svetu ne pozna naših razmer, je moral posneti iz popisa, da slavnost je bila laska, da so jo priredili Lah. V to ga je že s početka zapeljala lista laska spaka „Savogna“ za slovenske Sovodnje, katero rabi dopisnik, ki se je na sploh v popisu skrbno ognil Slovencev. Dopisnika je najelo najbrže gorisko veteransko društvo samo, katero je se vedno pod vodstvom g. Jacobija, ki pač ne precenjuje Slovencev, ali vidi jih pa rad okoli sebe za stafazo v povzdigo svoje slave. Lah ne ljubijo veteranstva, za to jih je bore malo v društvu, in če bi Slovenci kakega lepega dne odstopili, bi predsednik sam reprezentoval društvo. Kljub temu pa se ogibljejo skrbno dotikati se imena: Slovenec, ker to ne diši preveč nilo g. predsedniku, in ker bi bili premalo „avstrijsko“! To pač sledi iz popisov slavnosti, katerim se vidi na prvi hip, da so potekli iz jedne in iste roke.

To imajo zdaj Sovodenjci, da na zvunaj se sodi, kakor bi bile Sovodnje furlanske in ne več slovenske. Prvo plačilo za izkazani patrijotizem!

Slovenska papirnica. — Da je potreba slovenske papirnice, to je že stara reč, in to je bilo povedano že opetovano. „Gorica“ je to reč pogrela v zadnjem času in sedaj izkorišča v svoj prid okolnost, da se bavi podjetni g. Lenarčič z Vrhniko napraviti tako papirnico, češ, kakor da ona je dala inicijativo k tej papirnici. Pravi, da z veseljem pozdravlja to vest, in da to je nekaj, altro che projekt! Povera! G. Lenarčič, ako se je odločil res za kaj takega, ni vprašal „Gorice“, marveč je imel načrtano že poprej — ali „Gorica“ si šteje to v svojo zaslugo, in ukradeno misel je spravila k drugim ukradenim mislim in načrtom kar med vspehe svojega „lihoga delovanja“! Kaj vse si domišljujejo ti možje? Pa kako umetniki so v „nabiranju“ vspehov!

„Una blechierata d'addio“ so priredili njega prijatelji v Pulju novemu glavnemu davkarju The drezu v slovo o njega

odhodu na novo mesto v Gorico. Te bichierate se je udeležil tudi župan Rizzi. O tej priložnosti so nabrali tudi lepo svoto 32.96 K za „Zalego“.

Mi bi se za stvar ne menili dalje, ker nas bore malo brigajo pojedine puljskih prijateljev g. davkarja Thedreza. Ali imenovanje tega moža je preznatno za veter, ki pihlja po naših primorskih pokrajinah. Za mesto v Gorici je kompetital tudi neki Slovenec z veliko boljšo kvalifikacijo nego jo ima gospod Thedrez. A niso ga imenovali baš zato, ker je narodnega mišljenja!! Potem pa so imenovali Thedreza, kateremu na čast prirejajo bichierate najbolj prononcirani Italijani in kateremu na čast nabirajo ljudi za Lego Nazionale, torej za društvo, v katerega znamenju se vrši uničevalni boj proti Slovencem...! Slovenec ne sme biti naroden, in če je, se je že diskvalificiral za viša uradniška mesta; če pa Italijan... da, da, to je potem vse drugače.

Tako piše „Edinost“. Takega moža nam torej pošljejo v Gorico na davkarijo, kjer je največ opravila s Slovenci. Slovenskega kandidata so lepo odstranili, ker je Slovenec, porinili pa so na njegovo mesto Lahona čiste barve! Tako postopajo med nami, tako zapostavljajo Slovence povsodi, kjer le morejo, po tistem lepem sistemu: Slovana ob zid, Laha naprej! Potem pa se še čudijo, ako ljudstvo ne veruje v nepristranost raznih c. kr. uradov! — O takih in sličnih rečeh bi se moralo govoriti potem interpelacij v vsakem zasedanju državnega zbora, ali o tem vlada v državni zbornici široširen molk po nacelih „tihga delovanja“.

Dokler se bomo pritoževali o takih krivicah le po časnikih ter ne tudi na mero-dajnih mestih, dotle ne bo drugače! — Kje si „tihu delovanje“?!

Učimo se ruski! — Vedno bolj raste zanimanje za rusino, vedno bolj se širi učenje rusčine. Na Nemškem, kjer dobro poznajo veljavo rusčine, se je pridno uče po visjih solah, zlastih po vojaških. Na Francoskem se uče rusčine, in v naši vojski se tudi pridno bavijo z njo.

Da se bavi slovanski jug z učenjem rusčine, je tudi znano, le pri Slovanih v Avstriji smo videli do poslednjega časa neko mlahnost, ali sedaj se giblje tudi med nami učenje rusčine. Kako je to važno, razvidimo iz brošure „Pol. Studie über Österreich-Ungarn“, katero je spisal diplomat grof Coudenhove, mož širokega političnega obzorja. Povdarja velikanski pomen rusčine za svetovni promet ter predlaga, da se uvede tudi v naši državi kot oblatni predmet v solah.

Taka vspodbujanja morajo uplivati zlasti na nas, na našo mladino, da se priuči rusčini, katera mora biti nam Slovanom skupni občevalni jezik.

Te dni smo čitali, da v Združenih državah upeljejo širši poduk v rusčini, in v laskih listih smo čitali, da izmed italijanskih častnikov, namenjenih v Kitaj, je nekaj takih, ki znajo ruski!

„Slov. Zveza“ v St. Petru pri Gorici priredi v nedeljo 15. julija javno to mabo v St. Petru ob 6. uri zvečer na travniku za cerkvijo v korist slovenskih narodnih zavodov v Gorici „Solskega doma“, „Alojzijevega“ in „Delavskega društva“. Ob 5. uri popoldne začne koncert cele godbe c. in kr. pešp. st. 47 iz Gorice. Ob 6. uri prične srečanje. Srečke po 40 vin. Prvi dobitnik 200 kron. — Drugi dobitnik 400 kron. Po dobitkih igra godba. Po tomboli se nadaljuje v prostorih „Kmetijske zadruge“ v St. Petru koncert z zabavo z vojaškimi orkestrom. Vstopnina za osebo 40 vin. Čarobna razsvetljava in krasni umetni ognji. Preskrbljeno je za dobro pijačo med koncertom in zabavo. Ker je namen veselice dobrodelen, nadeja se obilne udeležbe odbor.

„Narodna Čitalnica“ v Bovcu vabi na veselico, katero priredi v nedeljo dne 15. julija 1900 v prostorih gostilne „Pri pošti“. Pri veselici sodeluje čitalniški tamburaški zbor. Začetek ob 8. uri zvečer. Po veselici ples. Na dnevnem redu veselice je tamburanje, petje in igra.

Pevsko društvo „Slovan“ v Padrlcu priredi v nedeljo dne 15. julija 1900. svojo veliko veselico s pejem, godbo, igro, deklamacijo in plesom.

Ob tej priliki razvije to društvo tudi v prvi svojo društveno slovensko zastavo. Na veselici bosti sodelovali zraven domačega društva tudi pevski društvi: „Lipa“ iz Bazovice“ in „Zvezda“ od sv. Ivana.

Razgled po svetu.

Za narodno sporazumljenje na Moravskem. — Iz Brna poročajo, da večeraj je imel permanentni ošek za narodno sporazumljenje na Moravskem sejo, v kateri so se bavili s solskimi rečmi; zlasti so razmotrivali predlog, deliti deželni solski svet na dva oddelka, na češki in nemški, s posebnimi proračuni. To so sporočili polnemu odseku, kateri se bavi danes s tem predlogom.

Shodi. — Čehi in Nemci na Češkem in Moravskem se pridno gibljejo s prirejanjem shodov, na katerih se govori o položaju ter zlasti o jezikovnem načrtu ministerkega predsednika Körberja, proti kateremu so Čehi kakor tudi Nemci. Čehi hočejo popolno ravnopravnost. Nemci pa silijo vedno in vedno edino le za tem, da bi bila proglašena nemščina državnim jezikom.

V Pardubicah je bil te dni shod kmetov, ki je bil prav dobro obiskan. Govorili so pred vsem poslanci Janda, Adamek itd. za slogo med Čehi v sedanjem težkem političnem boju. 22. t. m. ho. v Olomoucu shod nemške ljudske stranke na Moravskem. V nedeljo 15. t. m. pa bo shod zaupnih mož v Brnu, in sicer ga prirede nemški liberalci, ki bodo ropotali broti Körberjevemu jezikovnemu načrtu, kakor je že naprej napovedano. Za isti dan je določen velik shod moravskih Čehov v Brnu. Körber vidi, da njegov načrt je ponesrečen, da zanj ne marajo ne Čehi ne Nemci, zato ga misli baje spremeniti tako, da bi Čehom ne bilo treba več delati obstrukcije. Ako bi se to zgodilo, preti nastati pa nemška obstrukcija. Tako je zasel Körber v zagato, in reči smemo že danes, da on ni mož, ki najde pot iz nje, ker proti načrtu so toliko Čehi kolikor Nemci.

Jesen se otvori državni zbor, ali menda je za to, da se končno prepriča, da on ne dožene državnega zbora do dela, marveč da je prišel čas odstopa! Najboljša sredstva za njegov padec so pa shodi, ki so po čeških in nemških krajih kar na dnevnem redu.

Vojna na Kitajskem. — O umoru nemškega poslanika barona Kettelerja so prišle na dan podrobnosti. Ko so ga potegnili s konja ter razmesarili, so ga vrgli v reko jamo, zasuli s peskom do vratu, potem pa mu izbodli oči in iztrgali jezik.

Selu angleškega poslanika v Pekingu se je posrečilo priti v tabor evropskih čet, katerim je sporočil, da do 9. t. m. je bil umorjen samo nemški poslanik Ketteler, princ Čing pa se baje trudi z vsemi močmi, da bi rešil druge poslanike in sploh Evropejce... Na potu v Tientsin se nahaja okoli 10.000 evropske vojske.

V Pekingu sta dve kitajski stranki, ki se pobijata. Boksarji so se izkazali navadne razbojnikje, katerim je politika mala briga. Boksarji so namreč pomorili in oropali več odličnih Kitajcev, dasi so bili tujcem sovražni. Tako na pr. je padel pod meči boksarjev skrajno reakcionarni in tuje besno sovražec Hsutung, cesarjev varuh, in z njim 300 sorodnikov in uslužbencev. Boksarji ropajo tudi po kitajskem oddelku Pekinga ter ne delajo nobenega razloka. General Nih je padel v nemilost ter so ga vrgli v ječo. Menda se je zagrešil s tem, da ni vzel Tsientsina, kamor marsira sedaj general Maj z 10.000 možmi kitajske vojske. Bil pa je baje tudi Maj že tepen in se bode njegova vojska bržčas razpustila, ker boksarji izgubljajo pogum. Poroča se tudi, da je rusko-japonska vojska marsirala proti Pekinu ter premagala kitajske čete. Kitajci so izgubili baje 1000 mož. Bitka se je vršila pri Huansu, 18 mil južnovzhodno od Pekina. Kitajci bombardirajo še vedno Tsientsin. Baje streljajo z brezdimnim smodnikom prav dobro ter so porušili zopet nekaj železnih prog. Japonska vlada boče poslata takoj 23.000 mož s 5000 konji. Vse te vesti so došle iz Singhaja ter so nezanesljive.

Iz Čifra poročajo, da so Kitajci napadli 4. t. m. s 75.000 možmi in 100 topovi Tientsin, katero mesto je branilo 1700 mož evropskih čet. Rusi in Japonci so imeli znatne izgube, takisto tudi Nemci. Od ruskega oddelka 120 mož je ostalo živih le 5. Dne 6. so ponovili Kitajci napad ali so bili obiti. Kitajski cesar se je obrnil po podkralju v Nankinu do ruske, angleške in japonske vlade s prošnjo, naj pomagajo zatreli vstajo ter rešiti vladu, katera obžaluje dogodek. — Japonska pripravlja 63.000 mož, katere postavi na bojišče, 22.000 se jih je že izkrcalo v Taku.

Nemčija pošlje na Kitajsko 8 bataljonov, 5 s Pruskega, 1 z Bavarskega, 1 s Saksonskega in 1 z Virlenberskega. Iz Kiela na Kitajsko je dšla 10. t. m. ze 16. nemška ladja.

Združene ameriske države se drže nasproti Kitajski tako-le:

Okrožnica, katero je poslal državni tajnik Hay dne 3. t. m. zastopnikom Združenih držav v inozemstvu, izjavlja, da Združene države smatrajo razmere v Pekingu za popolno anarhijo ter so mnenja, da sloni državna oblast in odgovornost dandanes v resnici na lokalnih in pokrajinskih oblastih. Dokler se poslednje ne zvežejo javno z ustaši, nego uporabljajo svojo moč v to, da čuvajo življenje in lastnino tujcev, vidi Amerika v njih zastopnike kitajskega naroda, s katerim hoče živeti v miru in prijateljstvu. Amerikanska politika gre za tem, da najde rešitev, ki prinese Kitaju stalni mir te mu zagotovi obstanek kakor teritorialni in administrativni celoti, to pa v varstvu pravic, zajamčenih vlastem po pogodbah in mednarodnem pravu; vsi narodi da bodo o tem zamogli trgovati z vsemi kitajskimi pristanišči.

V boju pri Tientsinu so izgubili Rusi okoli 200 mož. Sodi se, da evropske čete na sploh ne bodo mogle vstavljati se kitajskim, ako ne dobé brze pomoči. 5. t. m. so odbili Rusi 2000 boksarjev, ki so naskočili francoski tabor. Sodi se po današnjih poročilih, da Evropejci v Pekingu se živé (?!)

Nemčija je imenovala že novega poslanika za Kitaj, in sicer Munna pl. Schwarzenberga. — V Kohatu med Kitajsko posadko je bruhnila kolera. Pretekli teden je bilo 207 slučajev.

Nemčija pošlje vsekup 10.000 miz na Kitajsko, in sicer različne vrste v vojski. Konje za Kitaj namerava kupiti v Avstraliji. — Združene države postavijo 6000 mož s Filipin na Kitajsko, kakor se poroča danes.

Stavke. — Na Nemškem se letos pojavlja prav živo stavkovo gibanje. V Monakovem na Bavarskem n. pr. stavkuje nad 1000 mizarjev. V nekaterih drugih mestih je tudi prav hud boj mej delavci in gospodarji. Na Češkem stavkujejo v posameznih tovarnah vedno in vedno. Sedaj stavkujejo n. pr. v Pragi v štirih tovarnah. Na Dunaju, v Brnu, v Gradcu itd. je isto. Posod. se obe stranki prav čilo bojujeta.

Za občno direktno in tajno volilno pravico je započela te dni socialna demokracija v Belgiji hud boj. Na dan sklicatve državnega zbora se je vršil v Bruslju velikanski ljudski shod, katerega so se udeležili vsi socialistični poslanci. Poslanci Anseele, Furnemont, Tervagne, Demblon, Delporte in pa znameniti Vandervelde so govorili navdušeno. V Nemčiji je bil Bismark primoran dati občno, direktno volilno pravico, v Angliji se za njo bje hud boj, na Francoskem si je ljudstvo priborilo svojih pravic na barikadah. Mi v Belgiji hočemo doseči svojih pravic mirno, ali, če ne pojde, vzamemo si za vzor Francijo“. Nato je zagrmelo: Tako bo!

§ 19. drž. temeljnih zakonov. — Socijalistiški časopis „Naprzód“ v Krakovu ima afero s tamošnjo vojaško oblastjo. Gre se za jezikovno stran § 19. Nedavno je „Naprzód“ objavil vest, radi katere mu je poslala še omenjena vojaška oblast popravek. Časopis „N.“ bi ta popravek moral prav za prav priobčiti, ker mu je prišel uradno. Ali „Naprzód“ tega noče storiti, pravi, da je popravek pisan nemški; nobenega zakona pa ni, po katerem bi polski časopis moral prinesiti nemški popravek. Pri privatnih popravkih je vsa reč drugačna, ker tu se nemški popravek jednostavno preloži, pri uradnih pa tako ne gre. Če bi pa polski list prinašal popravke v nemškem ali pa kakem drugem jeziku kakšen list bi pa potem bil. „Popravke posiljač!“ bi potem časopis lahko potem spremenil v večjezični. Zanimivo bo zvedeti končni rezultat!

Razširjenje tržške luke. — Med vlado in tržško občino so se vršile te dni pogajanja, katerih vspeh je ta, da bo občina prispevala z zneskom okoli 500.000 gld. — k stroškom nove zgradbe, a vlada prične potem s pripravami za nova dela v luki. Seveda pred vsem se mora občinski svet odobriti ta izdatek, kakor ga hoče te dni predlagati župan, in potem mora še le vlada odobriti ponudbo občine.

Elementarne nesreče na Ogerskem. — Nevhite so napravile na več krajih Ogerske od 5. do 8. t. m. ogromno škodo. V Ungvarju je toča vse pobila; zrna so bila velika ko golobja jajca. V nekaterih krajih pešanskega okraja je nevihta celo podirala hiše. V okraju Sebes je deževalo kar 3 dni neprehoma. Reka Propad je stopila iz struge in preplavila velik kos dežele. Voda je prodrla v kleti in v hiše ter povzročila obilo skode.

Lakota in kuga v Indiji. — Poročilo guvernerja v Bombay-u javlja, da se je konstatovalo v krajih, kjer vlada lakota, v zadnjem tednu meseca junija 10.320 slučajev kuge; umrlo je izmed tega ogromnega števila 6502 bolnikov. Vzrok je vsled dolgotrajne suše naraščajoča beda.

Dr. Živný. — Dr. Živnega, urednika „Parlamentarja“, je prišlo dunajsko redarstvo, ker se je dotaknil na nekem shodu na Dunaju — kakor smo poročali — cesarjeve osebe. Uvodna preiskava proti Živnému je dognana; sedaj odstopijo akte državnemu pravdnstvu, da napravi obtožbo. O izidu sporočimo.

Slovanski evharistiški shod in slovesno zborovanje apostolata sv. Cirila in Metoda bo (kakor zadnja leta) tudi letos dne 30. in 31. julija na Velehradu na Moravskem ob grobu sv. Metoda. Dne 31. julija in 1. avgusta se bo ondi vršila tudi slav-nostna akademija.

Raznotero. — Iz Velikega Beckereka na Ogerskem poročajo, da je umrlo v Torontalu v preteklem tednu 36 oseb vsled ne-navadne tropične vročine. — Pri sultanu v avdijenci je bil v ponedeljek pri neapeljski soprogo. — Biciklje iz papirja bode delati neka ameriška tvrdka. Biciklji bodo lahki in po zagotovilih večakov trpežni ter varni. — Na Susaku pri Reki stavkujejo brivski pomočniki. — Ribarskih ladij lani v Trstu je bilo 190, ribičev 556, v Istri ladij 1012, ribičev 3287. — V Ljubljani so zgradili po potresu 196 hiš; v delu jih imajo sedaj 12. — Na dunajski dvorno opero je angažovan Slovenec tenorist Bučar. Tam deluje že tenorist Pogačnik (Naval). Tako bosta odslej na dunajski dvorni operi dva Slovencina. — Meseca junija letos je bilo na Dunaju 60 samomorilcev, lani v istem mesecu le 24. V prvi polovici tega leta je bilo na Dunaju samomorov 256, in sicer 194 moskih in 62 ženskih. Grozno! — Stajerski državni poslanec Lorber je odložil svoj mandat.

Narodno gospodarstvo.

Mekarska zadruga v Banjšicah se je ustanovila po prizadevanju g. Zege, županu v Kanalu; namerujejo jo ustanoviti tudi v Batah, Kalu in bližnjih občinah. Občanarjem na Banjšicah bi prav toplo priporočali, da se združijo v tako skupno zadrugo in ne kakor namerujejo: cepiti malo občino v dve stranki, vsaka s svojo zadrugo.

Kako drugje!? Kako pri nas?! — Te dni je bilo čitati v čeških časopisih, da dijaštvo iz Hodonina na Moravskem marljivo deluje na to, da se ustanovi v Hodoninu — trgovski muzej. Objednem so tudi prinesli ti časopisi „Poslano“, kjer hodoninsko češko in slovsko dijaštvo prosi češko javnost za razne vzorce in drugo. Marsikomu, ki živi le zato, ker je na svetu, ne pomeni to dejstvo dosti, nam pa, ki mislimo o nalogi svoji v življenju malo drugače, dá to dejstvo o prav mnogo misliti!

Prvič. Vesel znak je, da se narodno-gospodarska hrepenenja mej ljudstvom blagodejno razširjajo, kar pomeni prav toliko, kakor: ljudje prestajajo sanjarije o nedosežnih idealih, začenjajo že misliti o vsakdanjih stvareh življenja, o kruhu, o boljšem obstanku. Drugič. Velikega pomena je to dejstvo še posebno z ozirom na to, da je tu dijaštvo, ki prednjači, zavedajoč se, da tako ne sme iti dalje, kakor je slo do sedaj... Dijaštvo, visokolesko seveda, vsposobuja svoje rojake na delo za probujo narodno-gospodarsko. Tretjič. Navdaja nas iskrena želja, da bi to ne bilo le v Hodoninu na Moravskem, temveč, da bi videli kaj takega morda tudi pri nas na Slovenskem.

Zato se nam zmrči čelo pomislivsim: kako drugje!? Kako pri nas?! Priporočali bi naši mladini, da se poprime narodno-gospodarskega študija in razmišljanja o socialnem vprašanju. V najnovejšem času imamo že par knjig, ki zaslužijo, da se z njimi resno pečemo. Kand. Juris Vok. Kukevec je priredil po M. Bloku „Narodno gospodarstvo“, malo knjižico, ki poljudno razjasnjuje prvotne pojme o narodnem gospodarstvu. O nji smo v „Soci“ že pred časom govorili; takrat smo opozorili tudi na neke nedostatke, kateri seveda so precej občutljivi, ali tudi z ozirom na to se prav toplo priporočamo to Bloku-Kukevevo knjigo, da se čita, in o nji razmišlja. Brez dvombe dovede mislečega čitatelja na daljši študij narodno-gospodarskih vprašanj. Dalje je nam registrirati kot narodno-gospodarsko delce tudi knjižico „Trgovsko in obrtno društvo za Gorisko“, ki pa narodno-gospodarski študij že specializuje. Tudi ta knjižica gotovo ni skozl in skozl popolna, ali vaejedno jo priporočamo, ker bo navela k plodonosnemu razmišljanju. Vredno bi bilo, da se prečitajo v lanijskem „Pravniku“ članki dr. Zmavca o vrednosti, denarja itd. V „Glasu“ (letonji letnik) je mnogo poučnega, kakor Lončarjev prevod Schaeffleja: „O socialnem vprašanju“ idr. Zakaj navajamo vse to? Želimo namreč, da se vzbudi v mladini naši želja po resnem delu, kajti prepričani smo, poznavaajo vsaj nekoliko zahteve sedanje dobe, da bo resnega dela prav mnogo. Kdor delati ne bo znal, ali pa ne bo mogel, temu pojde zlo. Nismo materialisti, ali — brez dela ni jela! Tem huje pa se le bo, kadar stopijo k zavednosti pripeljane mase, kadar začno te v polni meri stavljal svoje opravilene zahteve. Socialno vprašanje je združeno popolnoma z narodnogospodarskimi vprašanji...

Drugje se že marljivo pripravljajo. Mi dremati nikakor na smemo. Učimo se, pripravljajmo se! Na mislih naj nam bodo besede češkega pedagoga-filozofa: „Zelo je se razširjen predsodek naše dobe, da je k sreči potreba bogatstva in pa komodnosti brez dela, torej, da je le tisti srecen, ki ne dela nicesar, ki samo je in pije, se zabava in lenari. Kako napačen predsodek! Delo je jedino, ki vodi k sreči...“

Dovolj! Novica o nameravani ustanovitvi „Trgovskega muzeja“ v Hodoninu nas je vzbudila k tem vrticam. Mislimo, da ne bode odveč. Dobro bi bilo, da si naše dijaštvo vzame vsaj v tem vzor, to je, da naj se začne zanimati za narodno-gospodarske probleme... Seveda ne sme iskati poduka v narodnem gospodarstvu le v noticah, temveč v resnih knjigah in v življenju. Kdor si kmetov sin, ozri se okoli sebe, in takoj ti bo snovi dovolj.

Če si sin obrtnika, stori isto itd. Vsakemu bo že njegova okolica dala prve snovi in pa vspodbudo k daljšemu razmotrivanju. — Na koncu naj se pripomnimo, da je Hodonin na Moravskem rojstni kraj znanega učenjaka prof. Masaryka.

Izvoz dežnikov v Egipt. — Prebivalstvo v Egiptu se vedno bolj in bolj privaja evropskim običajem. Tako so se začeli privajati mej drugim na dežnike in solenike, katere seveda tudi krvavo potrebujejo. Izvoz teh s Francoskega, iz Italije in s Turskega vedno raste. Avstrija je izvaževala v Egipt neke vrste solenike, ki so pa že iz mode. Import je zato tudi silno padel. V Egiptu je glavni pogoj pri prodajanju in nakupovanju: nizka cena. Naš izvoznik naredi v Egiptu le takrat največ dobička, kadar prodaja prav zelo po ceni. To le metodo izvaja izvestna italijanska firma v — Turinu, ki ima v rokah 4/5 italijanskega dovoza v Egipt. Torej: nasinci, ki hočete trgovati v Egiptu, pozor!

Za naše industrijalce. — S podporo dunajske in prške trgovsko-obrtne zbornice se hoče ustanoviti v Tangeru (Maroko v Afriki) bazar, ki bi utrdil trgovske zveze mej Avstrijo in Marokom. Lani je že priredil trgovski muzej v Pragi razstavo vzorcev onega blaga, katerega Maroko nujno potrebuje. Ta razstava je vzbudila v strokovnih krogih prav veliko zanimanje za maroški trg. Takrat se na kako utrditev trgovskih zvez mej Maroko in našo državo ni mislilo. Razstava v

trgovskem muzeji je pa misljenje precej preobrnito. No, in letos se že misli na ustanovitev bazarja v Tangeru. Za trgovino z Maroko je precej važno dejstvo, da vstavi „Lloyd“ v Tangeru 8 krat na leto, to takrat, kadar pluje v Brazilijo. — Toliko z ozirom na notico, „za naše industrijalce“, ki smo jo priobčili v 75. št., da se jo bolje razume.

Razstava kuretnine v Opavi. — Šlezjsko društvo za kuretnino v Opavi priredi od 8. do 11. sept. veliko splošno razstavo kuretnine, katere se smejo udeležiti vsi oni, ki se bavijo z rejo kuretnine in slične perjadi. Za živali, ki bodo razstavljene, bo preskrbljeno od strani društva vse, karkoli potreba, gledé na prostore za časa razstave, za dovoz, odvoz, krmenje itd., nagrad je razpisanih več in različnih. Za prostor v razstavi bo plačati nekaj malega. Kdor bi se udeležil te razstave, naj se obrne na: avstr. šlez. razstavo kuretnine v Opavi (Österr. schlesische Geflügel-Ausstellung in Troppau).

Konkurenca ameriške kožarske industrije se je na svetovnem trgu zelo pootrila. Tovarnarji so si dali zadnje čase precej pozornosti za izdelovanje obutve. In v sorazmerno kratkem času so se tako dovršili, da morejo že znatno konkurirati z Evropo. L. 1898. so odposlali iz Amerike kožnega blaga za 1.900.000 liber št., l. 1899. pa že za 3.800.000 liber št. Letos pa bo baje izvoz še trikrat večji.

Na **Ruskem** se je l. 1899. pridelalo petroleja le v dveh glavnih vrelcih 547 milijonov pudov, namreč na poluotoku apseronskem 525 milijonov, na Grosnu pa 22 milijonov.

Fran Wilhelmov
odvajajoči čaj
od
Frana Wilhelma
lekarnarja v Neunkirchen
(Spodnje Avstrijsko)
dobiva se v vseh lekarnah. Zavoji stane
2 kroni av. velj.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo novo urejeno
prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače, n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem
Kopač & Kutin,
trgovca v Semeniški ulici št. 1
v lastni hiši, kjer je »Trgovska obrtna zadruga«

KAVA
DRUŽBE
SV. CIRILA IN METODA V LJUBLJANI
Ivarina je najboljša cikorija.

ZALOGA
PRI
IV. JEBAČINU
V LJUBLJANI.

Cenjena gospodinja!

Ne dajte si usiljevati drugih izdelkov cikorij, ampak zahtevajte povsod najboljši pridevek k pravi kavi, to je cikorija ali: „Kava družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“

Dobiva se povsod!
Glavna zaloga pri: **IVANU JEBAČINU** v Ljubljani.

KÖPEL
Preizkušeno zdravilišče za bolezen v ledvicah, na jetnih in ledvičnih, zlasti kot bolezen (diabetes), žolčne kamene, KRAŠNO PREBIVALIŠČE kotaršev goltanc in na krčijah.

100 do 300 gl. mesečno

lahko zaslužijo osebe vseh stanov in v vseh krajih s prodajo zakonito dovoljenih drž. papirjev in srečk, a da ni potrebna glav-nica in ni nikakoli avarnost. Ponudbe pod Ludwig Österreichischer, VIII. Deutsche gasse 8 Budapest.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nirsberškega in drobne-ga blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetilnice. — Rožni venci. — Mašne knjižice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi. 2 35 - 8

Tovarna lamburic
J. Stjepušin
SISAK
(Hrvatska)

Na zahtevo pošilja vsakomur brezplačno ilustrovane cenike.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladničar
v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Anton Obidič,

čevljar

v Semeniški ulici št. 4

v Gorici,

priporoča se

za raznovrstna naročila po meri za gospe in gospode.

Naročila se izvršuje hitro.

VELIKA ZALOGA
ŠIVALNIH STROJEV IN DVOKOLES
SAUNIG & DEKLEVA V GORICI
ulica Muničpio št. 1
mehanična delavnica v Nunki ulici št. 16.

(Bri z konkurenco!)

Cene so od gl. 90 naprej.

Z nami je vsaka konkurenca nemogoča!

Se toplo priporočamo z odličnim spoštovanjem udani

SAUNIG & DEKLEVA.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

priporoča

pristna bela

in črna vina

iz vipavskih,

furlanskih,

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

briskih, dal

matinskih in

isterskih

vinogradov.

Nikaka skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem zistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za napraviti po 5 litrov likerjev: **Tropinovec, Absinc, Vermut, Ruski polinovec, Češki liker, Kímel** po 80 kr.; **Silvovec, Rum, Čejnjevec, Alaš, Alpski liker** po 85 kr. in **Konjak, Benodiktine, Chartreuse, Pilzenski liker** po 95 kr. Razpošiljam proti predplačilu v znamkah ali po poštni nakaznici; po poštne povzetju 10 kr. več.

Vsaki pošiljatelj pridene navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalcem, če naročijo več blaga, mnogo cenaje.

Anton Rukavina

Trst — Via Belvedere št. 23.

Gimnazijski konvikt

Benediktinskega zavoda v Sv. Pavlu na Koroškem.

Penzije za semester 280 kron.

Javna višja gimnazija.

Prospekte se lahko zahteva od predstojništva konvikta.

Termin za vsprojenje izpita je: 15. julij in 17. september.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici.

Gospodska ulica št. 7.

Velika zaloga manufakturnega blaga.

Priporoča cenj. odjemalcem svoje v obširni izbiri dospelo novo sveže blagó za spomlad in poletni čas, za ženske in moške; vsakovrstna sukna, kot: **Loden, Kamgarn, Chevlot** i. dr.

Krasna izbira volnenin, perkal, Battist, satín, „Volle de Laine“, Zephir i. dr. za ženske obleke.

Priporoča izborna perila, bombažasta in evirnasta, katero prejema iz prvih slezkih tovarn; med temi ima tudi preproge, namizne prte, zavese, žepne rute, bombažaste in evirnaste, blago za blazine, plahite, kovre, žamet in pliš v vseh barvah; prtenino, ogrinjalke itd. Lepo perilo za moške in sicer: srajce, ovratnike, zapestnice, prsnike, ovratnice, nogovice, Jäger-srajce, za hribolazce itd. itd.

Vse po najnižjih in zadujih cenah brez pogajanja.

Na željo se pošlje tudi uzorce, poštne proste.

Preko meje naše domovine

se širi glas o izbornih testeninah „Prve kranjske tovarne testenin Žnidaršič & Valenčič v Ilir. Bistrici“.

Zanesljivo prave so le v zaklopnih po 1/2 kg. z najino firmo. Trgovcem cenike zastoj in poštne prosto.

Prva slovenska trgovina z železjem v Gorici

Konjedic & Zajec

(prej G. Darbo)

pred nadškofijo št. 5. Podružnica konec Raštelja št. 2.

Zaloge v ulici Morelli št. 12, v Gosposki ulici št. 7. v posojilnični hiši.

Priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa, železne, cinkaste, pocinjene in medene ploščevine, orodja za razne obrti in pohištne, štedilna ognjišča, peči, cevi in predpečnike, nagrobne križe.

Vsakovrstne okove za pohištvo in stavbe. Prevzemata vse naročbe za vsakovrstne stavbe in druga podjetja.

Glavna zaloga za Gorico in okolice

izdelkov c. kr. privilegovanih livarn.

Pripoznano najboljših patentovanih kotlov gosp. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga

najboljšega koroškega Acalon in Brescian-jekla.

Zaloga Portland in Roman-Cementa, kmetijskih strojev iz prvih tovarn. Kupujeta staro železje in kovine po najvišji dnevni ceni.